

Θεολογικά Χρονικά

Συνέδρια – Ἡμερίδες – Συμπόσια

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

“The Orthodox Church and the Shoah”

Στὸ πλαίσιο τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς συμπλήρωσης 80 ἐτῶν ἀπὸ τέλος τοῦ Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου καὶ τῆς ἀπελευθέρωσης πολλῶν ναζιστικῶν στρατοπέδων συγκέντρωσης ἀπὸ τὶς συμμαχικὲς δυνάμεις κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνες τοῦ πολέμου, τὸ περιοδικὸ *The Wheel*, τὸ πρόγραμμα “Orthodox Christians in Dialogue with Jews” τῆς Orthodox Theological Society in America, ἡ Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου καὶ ἡ ACER-MJO συνδιοργάνωσαν μετὰξὺ 23 καὶ 24 Ἀπριλίου 2025 διαδικτυακὸ Ἐπιστημονικὸ Συνέδριο μὲ θέμα: “The Orthodox Church and the Shoah”.

Οἱ τρεῖς θεματικὲς ἐνότητες τοῦ Συνεδρίου ἦταν: α) “Contextualizing the Shoah (Holocaust)”, β) “Remembering the Righteous Among the Nations: The stories of Orthodox Christian saints and heroes whose courageous actions saved Jewish lives” καὶ γ) “Reckoning with Orthodox Involvement in the Shoah: Antisemitism, Fascism, and direct participation in the Holocaust within Orthodox Christian nations”. Παράλληλα, ἡ καταληκτικὴ συνεδρία ἀποτελέσσει ἀνοιχτὴ Στρογγυλὴ Τράπεζα ὑπὸ τὸν συντονισμό τῆς Inga Leonova, συνιδρύτριας καὶ ἀρχισυντάκτριας τοῦ τριμηνιαίου περιοδικοῦ ὀρθόδοξης χριστιανικῆς σκέψης καὶ

πολιτισμοῦ *The Wheel*. Συμμετεῖχαν ἑνδεκα ὁμιλητές/ὁμιλήτριες ἀπὸ τὰ ἱδρύματα καὶ τοὺς φορεῖς τῆς διοργάνωσης.

Ἐνδεικτικὰ ἐπισημαίνονται ὀρισμένες εἰσηγήσεις, ὅπως τοῦ π. Geoffrey Ready, διδάσκοντος τῆς Ὁρθόδοξης Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Trinity College τοῦ University of Toronto (Καναδᾶς) καὶ διευθυντοῦ τῶν Orthodox Christian Studies καὶ Re-imagining Contemporary Ministries τῆς ἰδίας Σχολῆς, μὲ τίτλο: “The theological problem of the Shoah in Orthodox Christian tradition”, τοῦ δρ. Ἀνδρέα Ἀλεξόπουλου, ἐπιστημονικοῦ συνεργάτη τῆς Ἀκαδημίας Θεολογικῶν Σπουδῶν Βόλου, μὲ θέμα: “The example of Mother Maria of Paris”, τῆς Olga Lossky, συγγραφέως, μὲ τίτλο: “The example of Fr Cyril Argenti” καὶ τοῦ δρ. Rastko Lompar, ἐπιστημονικοῦ συνεργάτη τοῦ Institute of Balkan Studies τῆς Serbian Academy of Sciences and Arts (Βελιγράδι, Σερβία), μὲ θέμα: “Serbian Church during the Shoah”.

«Τρέχουσες Ἐρευνες
στὴ Βυζαντινὴ Φιλολογία»

Ὁ Τομέας Βυζαντινῆς Φιλολογίας καὶ Λαογραφίας τοῦ Τμήματος Φιλολογίας τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. διοργάνωσε στὶς 29 Ἀπριλίου 2025 στὴν Ἀθήνα ἐπιστημονικὴ ἡμερίδα μὲ θέμα: «Τρέχουσες Ἐρευνες στὴ Βυζαντινὴ Φιλολογία». Ὑπεύθυνη τῆς διοργάνωσης

ἦταν ἡ κ. Θεοδώρα Ἀντωνοπούλου, Καθηγήτρια Βυζαντινῆς Φιλολογίας καὶ πρόεδρος τοῦ Τμήματος Φιλολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α.

Ἡ Ἡμερίδα πραγματοποιήθηκε στὴ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ Παν. Ἀθηνῶν μὲ τὴ συμμετοχὴ ἑνδεκα ὁμιλητῶν/ὁμιλητριῶν.

Ἀπὸ τὶς εἰσηγήσεις ποὺ παρουσιάστηκαν ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται αὐτὲς τῆς Teresa Shawcross, Ἀναπλ. Καθηγ. Ἱστορίας καὶ Ἑλληνικῶν Σπουδῶν στὸ Department of History τοῦ Princeton University (Η.Π.Α.), μὲ τίτλο: “Neoplatonist Thought, Religious Pilgrimage and Material Culture in Medieval Athens”, τοῦ Δημήτριου Σκρέκα, μεταδιδακτορικοῦ ἐρευνητῆ τοῦ Warburg Institute τοῦ School of Advanced Study τοῦ University of London (Ἡνωμένο Βασίλειο), μὲ θέμα: «Τὰ ἀνέκδοτα θεοτοκία καὶ σταυροθεοτοκία τοῦ κώδικα Holkham gr. 10», τοῦ Γιώργου Πιτσινέλη, Ἐπίκ. Καθηγητοῦ Βυζαντινῆς Φιλολογίας τοῦ Τμήματος Φιλολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., μὲ τίτλο: «Ἀποκαλύπτοντας πτυχές τοῦ βίου καὶ τῆς σκέψης τοῦ Γενναδίου Σχολαρίου: Πρῶτὴ μετάφραση στὴ νέα ἑλληνικὴ τῆς ἐπιστολογραφίας του» καὶ τοῦ Ἰωάννη Πολέμη, Καθηγητοῦ Βυζαντινῆς Φιλολογίας τοῦ ἰδίου Τμήματος, μὲ θέμα: «Ὁ Βίος τοῦ Ὁσίου Νικήτα τοῦ Θηβαίου: Ἕνα ὑβριδικὸ κείμενο τῶν Παλαιολογείων χρόνων».

ΜΑΪΟΣ

“Restarting from Nicaea: The importance of the Incarnation in Contemporary Theology”

Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολη Πισιδίας, σὲ συνεργασία μὲ τὸ Corpus International Association, διοργάνωσε μεταξὺ 6 καὶ 7 Μαΐου 2025 στὴν Ἀττάλεια (Τουρκία), ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ

Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, Διεθνὲς Ἐπιστημονικὸ Συνέδριο, μὲ τίτλο: “Restarting from Nicaea: The importance of the Incarnation in Contemporary Theology”. Ἀφορμὴ γιὰ τὴ θεματικὴ τοῦ Συνεδρίου ἀπετέλεσε ἡ συμπλήρωση 1700 ἐτῶν ἀπὸ τὴν Α΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο, ποὺ πραγματοποιήθηκε στὴ Νίκαια τῆς Βιθυνίας τὸ 325 μ.Χ.

Στόχος τοῦ Διεθνoῦς Συνεδρίου ἦταν ἡ διερεύνηση τοῦ ρόλου τῶν θεολόγων ἐντὸς τῶν σύγχρονων πολιτιστικῶν καὶ πνευματικῶν προκλήσεων μὲ ἀφετηρία τὸ πνεῦμα τῶν Πατέρων τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀναζωογόνηση τῆς ἀποστολῆς τους μέσα ἀπὸ τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως καὶ τὴν καθοριστικὴ διακήρυξη τῆς θεανθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ.

Σκοπὸς αὐτοῦ τοῦ διήμερου Συνεδρίου, ποὺ ἐκτάθηκε σὲ ὀκτὼ θεματικὲς ἐνόργανες-πάνελ καὶ συγκέντρωσε 25 ὁμιλητὲς ἀπὸ ἑνδεκα διαφορετικὲς χώρες, ἦταν νὰ φέρει σὲ μιὰ γόνιμη συνάντηση μητροπολίτες, ἐπισκόπους, καθηγητές/καθηγήτριες, καθὼς καὶ διδάκτορες διαφόρων πανεπιστημίων καὶ ἐρευνητικῶν κέντρων μὲ κεντρικὸ αἰτούμενο τὴ σημασία τῆς ἐνανθρώπησης τοῦ Θεοῦ στὴ σύγχρονη θεολογία. Γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτό, τὰ θεματικὰ πάνελ κινήθηκαν γύρω ἀπὸ τὶς ἐξῆς θεματικές: α) “Kerygmatic and Mystagogical Proclamation as Pastoral Priority”, β) “The Word Became Flesh: The Word of God Celebrated, Studied and Lived out in the Practice of the Faithful”, γ) “Liturgical Action and Social Action: Building up the Body of Christ”, δ) “For the World to Believe: Christian Unity and the Credibility of the Proclamation”, ε) “Christ ‘all in all’: Theological Synthesis and the Challenge of Organic Thinking”, στ) “Eucharist and Ecology: Custody of Creation and Sanctification of the World”, ζ) “The Body of Christ as Vocation and

Destiny of the Flesh” και η) “The Ultimate Things: Building History from Eternity”.

Η τελετή έναρξης των εργασιών πραγματοποιήθηκε στις 6 Μαΐου 2025 από τον Οικουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαίο, παρουσία του Vural Korkmaz, εκπροσώπου του δημάρχου του Δήμου Antalya-Muratpaşa, του Marek SolcZYński, αποστολικού νούντσιου στην Τουρκία και το Άζερμπαϊτζάν, και του Martin Kmetec, Ρωμαιοκαθολικού αρχιεπισκόπου Σμύρνης. Στην εισαγωγική του ομιλία ο Οικ. Πατριάρχης έπεσήμανε ότι οι απαιτήσεις των εθνών και το πέρασμα των καιρών μπορεί να έχουν απομακρύνει την μία Εκκλησία από την άλλη, όμως η Νίκαια αποτελεί τον οικουμενικό κρίκο για την επαναπροσέγγιση των χριστιανών στον σύγχρονο κόσμο.

Ενδεικτικά, αξίζει να σημειώσουμε ότι στις ιδιαίτερα πλούσιες συνεδρίες του Επιστημονικού Συνεδρίου, που διεξήχθησαν σε οικουμενικό πνεύμα, τονίσθηκε η αναγκαιότητα επέκτασης του θεολογικού διαλόγου μεταξύ της Ορθόδοξης και της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας, αλλά και με τις υπόλοιπες χριστιανικές εκκλησίες, υπενθυμίζοντας ότι η Α' Οικουμενική Σύνοδος ήταν μια σύνοδος χριστιανικής ενότητας.

«Η Αντιόχεια και ο Πρώμος Χριστιανισμός. Από το κήρυγμα των Αποστόλων στην πίστη της Νίκαιας»

Οι Θεολογικές Σχολές των Πανεπιστημίων του Balamand (Λίβανος), του Αριστοτελείου Πανεπ. Θεσσαλονίκης και του Έθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, διὰ των Κοσμητειών τους, διοργάνωσαν μεταξύ 6 και 8 Μαΐου 2025 στη Θεσσαλονίκη, υπό την

αίγίδα του Υπουργείου Έξωτερικών, Διεθνές Συμπόσιο Θεολογικών Σχολών με θέμα: «Η Αντιόχεια και ο Πρώμος Χριστιανισμός. Από το κήρυγμα των Αποστόλων στην πίστη της Νίκαιας». Άφορμή για τη θεματική του Συμποσίου αποτέλεσε η επέτειος σύγκλησης της Α' Οικουμενικής Συνόδου (325 μ.Χ.), κατά την οποία δεν αντιμετωπίστηκαν μόνο καίρια ζητήματα πρακτικής φύσεως και διατύπωσης του δόγματος, αλλά ανεδείχθη και η ενότητα της χριστιανικής Εκκλησίας σε οικουμενικό επίπεδο.

Σκοπός αυτού του τριήμερου Διεθνούς Συμποσίου, που εκτάθηκε συνολικά σε πέντε συνεδρίες, ξεκινώντας από τη μαρτυρία του βιβλίου των Πράξεων των Αποστόλων (κεφ. 11 και 13) για την ίδρυση της Εκκλησίας της Αντιόχειας από Ιουδαίους και Έλληνες χριστιανούς, σε συνδυασμό με το έργο που επιτελέσθηκε κυρίως από τους αποστόλους Παύλο και Βαρνάβα στη διάρκεια των πρώτων χριστιανικών αιώνων, υπήρξε η αφετηρία για τη διερεύνηση γνωστών, λιγότερο γνωστών ή και άγνωστων πτυχών του κόσμου της χριστιανικής Μέσης Ανατολής, που διαφύλαξαν –στοις αιώνες που ακολούθησαν το α' αποστολικό κήρυγμα– έναν πλούτο παραδόσεων και εκφράσεων θεολογικής όρολογίας και εκκλησιαστικού ήθους που παραμένει μέχρι και σήμερα πολύτιμος. Μέσω της διερεύνησης όλων των παραπάνω θα μπορούσε να αναζητηθεί τό «ίδιον» της αντιοχειανής μαρτυρίας και οι θεολογικές αρχές και προϋποθέσεις που απορρέουν από αυτήν και αντιπροσωπεύουν με τον πιο χαρακτηριστικό τρόπο την εκκλησιαστική μαρτυρία του αντιοχειανού «παραδείγματος».

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, στόχος του Συμποσίου ήταν να τονισθεί η ιδιαίτερη αναφορά στην Αντιόχεια, μία

πόλη με σημαίνουσα παρουσία κατά τούς έλληνορωμαίους και πρωτο-χριστιανικούς χρόνους, στην οποία για πρώτη φορά οί μαθητές του Χριστού αποκλήθηκαν «χριστιανοί». Γι' αυτό και μάς καλεί νά ἐπιστρέψουμε στίς ρίζες του χριστιανισμού και νά ἀναζητήσουμε τά στοιχεῖα πού ἔνωσαν διαφορετικούς λαούς και πολιτισμούς τῆς εὐρύτερης Ἀνατολῆς στή μία και ἀληθινή πίστη ὑπό τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων. Ἡ παράδοση πού ἔκτοτε διαμορφώθηκε ἔδωσε πλουσιώτατους καρπούς στή θεολογία και τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, διότι ἀρχικά συνέβαλε μὲ τὸν δικό της τρόπο στὸ ἀνοιγμα πρὸς τὰ ἔθνη και ἀργότερα στὸ «ἐπίτευγμα» τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου – μιᾶς Συνόδου πού συνιστᾷ ἀμετάθετο ὅρο-σημο στήν ἱστορία τῆς μιᾶς ἁγίας, καθολικῆς και ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας και αὐτὸ διότι συνθέτει κατὰ τρόπο χαρισματικὸ τὴ χριστιανικὴ μαρτυρία (σὲ ἐπίπεδο θεολογικό, ἐρμηνευτικό, λειτουργικό κ.ο.κ.), ἀφήνοντας τὸ οἰκου-μενικὸ της ἀποτύπωμα στήν ἱστορία τοῦ χριστιανισμοῦ και ὑποτυπώνοντας τὸ ὄραμα τῆς ἀληθινῆς χριστιανικῆς Οἰκουμένης.

Ἡ τελετὴ ἑναρξῆς τῶν ἐργασιῶν τοῦ Διεθνoῦς Συμποσίου Θεολογικῶν Σχολῶν πραγματοποιήθηκε στίς 6 Μαΐου 2025 στή Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ Α.Π.Θ., ὅπου ἡ Α.Μ. ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας και πάσης Ἀνατολῆς κ. Ἰωάννης Ι' ἐκφώνησε τὸν ἐναρκτήριο λόγο και κήρυξε τὴν ἑναρξὴ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συμποσίου. Ὁ Καθηγητὴς Καινῆς Διαθήκης και κοσμήτωρ τοῦ Saint John of Damascus Institute of Theology τοῦ University of Balamand ἀρχμ. Ἰάκωβος Khalil ἔδωσε τὴν κεντρικὴ διάλεξη μὲ θέμα: «Ἡ ἱδρυση τῆς πρώτης ἐξ Ἑθνῶν και

Ἰουδαίων Ἐκκλησίας στήν Ἀντιόχεια και ἡ συνάντηση ἐκεῖ τῶν Πρωτοκορυφαίων Ἀποστόλων».

Ἀπὸ τίς 7 ἕως και τίς 8 Μαΐου 2025 πραγματοποιήθηκαν πέντε συνεδρίες μὲ θεματικούς ἄξονες τὴν ἱστορία, τὴν ἀρχαιολογία, τὸν χριστιανικὸ πολιτι-σμὸ και τὴν τέχνη, τὴ φιλοσοφία, τὴν Πατρολογία, τὴν Βιβλικὴ και Πατερικὴ Ἑρμηνευτικὴ, τὴν Ἱστορία τῶν Χρόνων τῆς Καινῆς Διαθήκης, τὴ Δογματικὴ, τὴν Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, τὴν Ἀγιολογία και τὴ Λειτουργικὴ. Αὐτὲς φιλοξενήθηκαν στή Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Α.Π.Θ. και στὸ Πατριαρχικὸ Ἰδρυμα Πατερικῶν Μελετῶν.

Ἀπὸ τίς εἰσηγήσεις πού παρουσιάστη-καν ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται αὐτὲς τοῦ Ἀπόστολου Κραλίδη, Καθηγητοῦ Ἱστο-ρίας τῶν Θρησκειῶν και προέδρου τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας και Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τοῦ Α.Π.Θ., μὲ τίτλο: «Ἡ Ἀντιόχεια τῆς Συρίας ὡς κέντρο θρησκευτικοῦ πλουραλισμοῦ και συγκρητισμοῦ στήν Ἑλληνορωμαϊκὴ Οἰκουμένη», τοῦ π. Michel Najim, Καθ-ηγητοῦ Ἱστορίας και Πατρολογίας και προέδρου τοῦ Antiochian House of Studies (Καλιφόρνια, Η.Π.Α.), μὲ θέ-μα: “From Peter and Paul to Nicaea: Antioch’s Pivotal Role in Shaping Early Christianity”, τοῦ Daniel Ayuch, Καθ-ηγητοῦ Καινῆς Διαθήκης στὸ Saint John of Damascus Institute of Theology τοῦ University of Balamand (Λίβανος), μὲ τίτλο: “Exploring the Antiochean Roots of Matthew’s Gospel and its Early Reception: Unveiling New Insights and Perspectives”, τοῦ Κωνσταντίνου Μπε-λέζου, Καθηγητοῦ Εἰσαγωγῆς, Ἑρμηνείας και Ἑρμηνευτικῆς τῆς Καινῆς Διαθήκης τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α.

καὶ τοῦ Ἀθανασίου Μουστάκη, δρ. Θεολογίας τοῦ ἰδίου Τμήματος, με θέμα: «Ἡ ἀντιοχειανὴ παρακαταθήκη τοῦ συνοδικοῦ ἡθους: Ἀπὸ τὶς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων στὸν ἄγιο Ἰγνάτιο τὸν Θεοφόρο», τῆς Εὐαγγελίας Ἀμοιρίδου, Καθηγήτριας Γενικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ., με τίτλο: «Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης καὶ Ἀντιόχεια: Ἀπὸ τὴν Ἱστορία στὴν ποίηση τοῦ Κωνσταντίνου Καβάφη», τοῦ Δημοσθένη Κακλαμάνου, Ἀναπλ. Καθηγ. Ἀγιολογίας-Ἱμνολογίας τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τοῦ ἰδίου Πανεπιστημίου, με θέμα: «Ἡ τιμὴ τοῦ ἱερομάρτυρος Βαβύλα, ἐπισκόπου Ἀντιοχείας. Μαρτυρίες καὶ τεκμήρια», τοῦ Δημήτριου Μόσχου, Καθηγ. Γενικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας καὶ προέδρου τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., με τίτλο: «Ἡ συμβολὴ τοῦ συριακοῦ μοναχισμοῦ στὴν πνευματολογικὴ θεμελίωση τῆς σωτηρίας ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὴν κοινωνία» καὶ τοῦ π. Porphyriou (Fadi) Georgi, Καθηγητοῦ Δογματικῆς Θεολογίας τοῦ Saint John of Damascus Institute of Theology τοῦ University of Balamand, με θέμα: «Antioch's Contribution to the Formulation of the Creed at the First Ecumenical Council».

Τὸ Συμπόσιο ὁλοκληρώθηκε με τὴν παρουσίαση τῶν Συμπερασμάτων ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Ὁργανωτικῆς-Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς, ἀρχιμ. Ἰάκωβο Khalil, Καθηγητὴ καὶ κοσμήτορα τοῦ Saint John of Damascus Institute of Theology τοῦ University of Balamand, Κωνσταντῖνο Μπελέξο, Καθηγητὴ τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α. καὶ π. Χρυσόστομο Νάσση, Ἀναπλ. Καθηγητὴ τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τοῦ Α.Π.Θ.

“East and West. Cultural Transfers in Byzantium and Beyond – 2. History, Archaeology, Art History/Orient et Occident. Transferts culturels à Byzance et au-delà – 2. Histoire, Archéologie, Histoire de l’Art”

Ἡ École Française d’Athènes (E.F.A.), τὸ Ἰνστιτοῦτο Ἱστορικῶν Ἑρευνῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Ἑρευνῶν (I.I.E./E.I.E.), τὸ Ἐργαστήριο Histoire et Sources des Mondes Antiques (Hi.So.MA.) τοῦ Centre National de la Recherche Scientifique (C.N.R.S.) συνδιοργάνωσαν στὶς 15 Μαΐου 2025 στὴν Ἀθήνα Ἡμερίδα με θέμα: “East and West. Cultural Transfers in Byzantium and Beyond – 2. History, Archaeology, Art History/Orient et Occident. Transferts culturels à Byzance et au-delà – 2. Histoire, Archéologie, Histoire de l’Art”. Ὑπεύθυνοι τῆς διοργάνωσης ἦταν ἡ Priscilla Ralli τοῦ Section Études Antiques et Byzantines, ἡ Maria Noussis τοῦ ἰδίου Τμήματος καὶ ὁ Geoffrey Meyer-Fernandez τοῦ Section Études Modernes et Contemporaines τῆς E.F.A., ὁ Κωστῆς Σμυρλῆς, ἐντεταλμένος ἐρευνητὴς τοῦ Τομέα Βυζαντινῶν Ἑρευνῶν τοῦ I.I.E./E.I.E. καὶ ἡ Ἄννα Λαμπαδαρίδου, ἐρευνήτρια τοῦ C.N.R.S., Hi.So.MA. U.M.R. 5189.

Ἡ Ἡμερίδα πραγματοποιήθηκε στὴν Αἴθουσα Συνεδριάσεων τῆς École Française d’Athènes, ἐνῶ ὑπῆρχε καὶ ἡ δυνατότητα διαδικτυακῆς παρακολούθησης. Σὲ αὐτὴ συμμετείχαν ὁμιλητὲς ἀπὸ τὴν École Française d’Athènes (E.F.A.), τὴ Βιβλιοθήκη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὸ Università di Padova (Ἰταλία), τὸ Ε.Κ.Π.Α., τὸ Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ἑρευνῶν καὶ τὸ Université Paris 1 Panthéon-Sorbonne (Γαλλία).

Ἀπὸ τὶς εἰσηγήσεις ποὺ παρουσιάσθηκαν ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται αὐτὲς τοῦ

Παναγιώτη Θεοδωρόπουλου, συνεργάτου της Βιβλιοθήκης της Ίερᾶς Συνόδου της Ἐκκλησίας της Ἑλλάδος, με τίτλο: “Sicily between East and West in the Second Half of the Seventh Century: The Case of the Patriarch of Antioch Theophanes (681)”, της Francesca Samorì, ἐρευνήτριας τοῦ Università di Padova (Ἰταλία), με θέμα: «Raconter l’histoire du schisme à Byzance (XIIIe-XIVe s.). L’influence des Dominicains sur la polémique concernant l’Union des Églises», της Μαρίνας Κουμανούδη, κύριας ἐρευνήτριας τοῦ Τομέα Βυζαντινῶν Ἑρευνῶν τοῦ Ι.Ι.Ε./Ε.Ι.Ε., με τίτλο: “Moving Bones: Eastern Christian Relics in the Abbey of San Giorgio Maggiore in Venice” καὶ τοῦ Nicolas Varaine της École Pratique des Hautes Études του Université Paris 1 Panthéon-Sorbonne (Γαλλία), με θέμα: «Donatrices grecques et latines en Crète vénitienne: regards croisés sur les textes et les monuments».

*“History, Monuments, and Art
in Southeastern Europe:
From Early Modernity to the Present”*

Τὸ Π.Μ.Σ. «Σπουδὲς στὴν Τοπικὴ Ἱστορία – Διεπιστημονικὲς Προσεγγίσεις» τοῦ Τμήμ. Ἱστορίας καὶ Ἐθνολογίας τῆς Σχολῆς Κλασικῶν καὶ Ἀνθρωπιστικῶν Σπουδῶν τοῦ Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, σὲ συνεργασία μετὰ τὸ Department of Byzantine and Modern Greek Studies τοῦ University of Vienna (Αὐστρία) καὶ τὸ Institute of Balkan Studies and Centre of Thracology τῆς Bulgarian Academy of Sciences (Σόφια, Βουλγαρία), καὶ ὑπὸ τὴν ὑποστήριξη τῆς Ίερᾶς Μητροπόλεως Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς, συνδιοργάνωσαν ἀπὸ 16 ἕως 18 Μαΐου 2025 στὴν Κομοτηνὴ Διεθνὲς

Συνέδριο μετὰ θέμα: “History, Monuments, and Art in Southeastern Europe: From Early Modernity to the Present”.

Ἡ ἐναρκτήρια συνεδρία “Dialogues Between the Historical and the Artistic” πραγματοποιήθηκε στὴν παλαιὰ Νομικὴ Σχολὴ στὸ κτίριο τοῦ Τμήματος Ἱστορίας καὶ Ἐθνολογίας τοῦ Δ.Π.Θ. Σὲ αὐτὴ συμμετείχαν μετὰ εἰσηγήσεις τους: ὁ Γεώργιος Τσιγάρας, Καθηγητὴς Ἱστορίας τῆς Βυζαντινῆς καὶ Μεταβυζαντινῆς Τέχνης τοῦ Τμήματος Ἱστορίας καὶ Ἐθνολογίας τοῦ Δ.Π.Θ., μετὰ τίτλο: “Icons from Early Modernity in Xanthi (17th and 18th centuries)”, ἡ Roumiana Preshlenova, Καθηγήτρια καὶ διευθύντρια τοῦ Institute of Balkan Studies and Centre of Thracology τῆς Bulgarian Academy of Sciences (Βουλγαρία), μετὰ θέμα: “Independence and Urban Development in Early Modern Bulgaria” καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης Χαραλαμπίδης, Ὁμότ. Καθηγητὴς Ἱστορίας τῆς Μεσαιωνικῆς καὶ Νεώτερης Τέχνης στὴ Δύση τοῦ Τμήματος Ἱστορίας καὶ Ἀρχαιολογίας τοῦ Α.Π.Θ., μετὰ τίτλο: “Constantin Brancusi: Sculpture from Folk Primitivism to the Apex of Avant-garde”.

Ἀπὸ τὶς 17 ἕως καὶ τὶς 18 Μαΐου 2025 πραγματοποιήθηκαν ὁκτὼ συνεδρίες στὸ Τμήμα Ἱστορίας καὶ Ἐθνολογίας τοῦ Δ.Π.Θ. Σὲ αὐτὲς συμμετείχαν 55 ὁμιλητές/ὁμιλήτριες διαφόρων εἰδικοτήτων ποὺ παρουσίασαν θέματα γύρω ἀπὸ τὶς ἐξῆς ἐνότητες: α) “The Flow of Artistic Trends Through Time”, β) “Shaping Nations: Movements, Institutions, and Personalities”, γ) “Faith and Stone: Christian, Jewish and Muslim Monuments Across the Balkans”, δ) “The Secular Landscape of the Balkans: Monuments and Institutions”, ε) “Historical Itineraries and their Ideologies”, στ) “Bound by Borders:

Women, Refugees, and Institutions in an Age of Nationalism”, ζ) “Sacred Imagery and Decorative Art: Christian and Muslim Traditions in Early Modernity” και η) “The Sacred and the Secular: Monumental Expressions Across Traditions”.

Ένδεικτικά αναφέρονται όρισμένες εισηγήσεις, όπως της Ιωάννας Στουφή-Πουλημένου, Όμότ. Καθηγήτριας Χριστιανικής Αρχαιολογίας και Τέχνης του Τμήματος Θεολογίας του Ε.Κ.Π.Α., με τίτλο: “Between East and West. Artistic trends of monumental post-Byzantine painting in the Ionian islands (15th-18th c.)”, του Κωνσταντίνου Σαμπάνη, μεταδιδ. έρευνητού του University of Vienna (Αύστρία) και της Dilara Kaplan, κατόχου Μ.Α. του ίδιου Πανεπιστημίου, με θέμα: “‘Cosmopolitan’ or ‘safe’ spaces? The visibility of the Greek-Orthodox institutions in contemporary Istanbul”, της Εύαγγελίας Γεωργιτσογιάννη, Καθηγήτριας Ιστορίας της Τέχνης και του Πολιτισμού στο Τμήμα Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου, με τίτλο: “Funerary Monuments of Greeks in the Bellu cemetery in Bucharest”, της Κορτεσίας Μουλούδη-Πασαδάκη, ύποψ. δρ. του Τμήματος Ιστορίας και Έθνολογίας του Δ.Π.Θ., με θέμα: “Metropolitan of Adrianople Polycarp: His contribution to Thracian Hellenism”, του Γεώργιου Χαριζάνη, Αναπλ. Καθηγητού Βυζαντινής Ιστορίας του Τμήματος Ιστορίας και Έθνολογίας του ίδιου Πανεπιστημίου, με τίτλο: “The policy of the union of the Churches and the anti-union popular sentiment during the Late Byzantine period. Some remarks”, του Angel Zlatkov, μεταδιδακτορικού έρευνητή του Institute of Balkan Studies and Centre of Thracology της Bulgarian Academy

of Sciences (Βουλγαρία), με θέμα: “The Macedonian House of Culture in Sofia through the 20th century”, του Πασχάλη Ανδρούδη, Αναπλ. Καθηγητού Βυζαντινής και Ισλαμικής Αρχαιολογίας και Τέχνης του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Α.Π.Θ., με τίτλο: “The decoration of Yeni Camii at Komotini”, της Παναγιώτας Κατωπόδη, μεταδιδ. έρευνήτριας του Τμήματος Θεολογίας του Ε.Κ.Π.Α., με θέμα: “The evolution of post-Byzantine iconography in the central Peloponnese through the work of the Pediotas (18th century)” και του Δημητρίου Λιάκου, δρ. Βυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης της Έφορείας Αρχαιοτήτων Χαλκιδικής και Αγίου Όρους, με τίτλο: “The presence of the Byzantine elite and its Christian partners on Mount Athos (14th-17th centuries): written and archaeological evidence”.

*“Pythagoras and Pythagoreanism
in Byzantine Thought and Culture”*

Το Κέντρο Έρευνας της Έλληνικής Φιλοσοφίας της Ακαδημίας Αθηνών, στο πλαίσιο του έρευνητικού προγράμματος “Pythagoras Byzantinus Project: Pythagoras and Pythagoreanism in Byzantine Thought and Culture”, διοργάνωσε στις 27 Μαΐου 2025 υβριδική Ημερίδα με θέμα: “Pythagoras and Pythagoreanism in Byzantine Thought and Culture”. Υπεύθυνοι της διοργάνωσης ήταν ή Εύδοξία Δελλή, κύρια έρευνήτρια του Κέντρου Έρευνας της Έλληνικής Φιλοσοφίας της Ακαδημίας Αθηνών, ό Κωνσταντίνος Μακρής, έρευνητής του Chargé de recherche hors classe (CNRS) και του Laboratoire d’études sur les Monothéismes (Παρίσι, Γαλλία) και ό Dominic

J. O'Meara, Όμοτ. Καθηγητής Αρχαίας Φιλοσοφίας του Université de Fribourg (Ελβετία). Η Ήμερίδα πραγματοποιήθηκε στη Βιβλιοθήκη «Ιωάννης Συκουτρής» της Ακαδημίας Αθηνών.

Από τις εισηγήσεις που παρουσιάσθηκαν ένδεικτικώς αναφέρονται αυτές του Michel Cacouros, Λέκτορας της École Pratique des Hautes Études - PSL (Παρίσι, Γαλλία), με τίτλο: «Pythagore dans la tradition aristotélicienne et néoplatonicienne à Byzance: parcours et orientations, chemins battus et voies nouvelles», του άρχιμ. Ισίδωρου Κάτσου, Έπικ. Καθηγητού του Τμήματος Θεολογίας του Ε.Κ.Π.Α., με θέμα: «Pythagoras Cappadocorum: Texts, Methods, Problems, Solutions» και των Dominic J. O'Meara, Όμοτ. Καθηγητού του Université de Fribourg (Ελβετία) και Εύδοξίας Δελλή, κύριας έρευνήτριας του Κέντρου Έρεύνης της Έλληνικής Φιλοσοφίας της Ακαδημίας Αθηνών, με τίτλο: «Michel Psellos: un zélateur de la philosophie pythagoricienne?».

*“Resilience: Spiritual Practices
and Theological Insights
in Different Religious Traditions”*

Το πρόγραμμα “Beyond Security: Role of Conflict in Resilience-Building” του European Regional Development Fund, το έρευνητικό έργο “Theological Anthropology in Intercultural Perspective” (UNCE/24/SSH/019) του Charles University Centre of Excellence της Protestant Theological Faculty του Charles University (Πράγα, Τσεχία), σε συνεργασία με τις Catholic and Hussite Theological Faculties του ιδίου Πανεπιστημίου, συνδιοργάνωσαν μεταξύ 29 Μαΐου και 1 Ιουνίου 2025 στην Πράγα Διεθνές Έπιστημονικό Συνέδριο

Διδακτορικών και Μεταδιδακτορικών Έρευνητών με θέμα: “Resilience: Spiritual Practices and Theological Insights in Different Religious Traditions”.

Σκοπός αυτού του τετραήμερου Έπιστημονικού Συνεδρίου ήταν να διερευνήσει πώς διαφορετικές μορφές άνθεκτικότητας στηρίζουν την ανθρώπινη ανάπτυξη και ποιές πνευματικές και θεολογικές πηγές άντλούν από την άρχη αυτή. Έκκινώντας από την άμφιθυμία που συνοδεύει την έννοια της άνθεκτικότητας, το Συνέδριο έπικεντρώθηκε περισσότερο στα θετικά της στοιχεία και συγκεκριμένα: α) ως μακροχρόνιας φροντίδας που συνέχει την ανθρώπινη προσωπική και συλλογική ζωή δίνοντάς της νόημα και κατεύθυνση, β) ως δώρου και ικανότητας ανάκαμψης μετά την άντιμετώπιση καταστάσεων που βρίσκονται σε ριζική άσμφωνία με την ανθρώπινη πίστη, την έπιθυμία για άλήθεια και δικαιοσύνη και την ανθρώπινη εύημερία, γ) ως μηχανισμού που βοηθά στη διαπραγμάτευση συγκρούσεων και κρίσεων και ως έκ τούτου συμβάλλει στις διαδικασίες έπούλωσης και δ) ως δώρου και καθήκοντος που μπορεί να προσαρμόζεται σε νέες συνθήκες, ένσωματώνοντας γνώσεις από τις σκοτεινές στιγμές και ό,τι έχει άπομείνει ή/και άνακαλυφθεί έκ νέου από τις πνευματικές πρακτικές και τις θεολογικές τους έρμηνείες.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, στόχος του Συνεδρίου ήταν να καταδείξει ότι ή άνθεκτικότητα, μέσα από τις ποικίλες πτυχές της, έστιάζει όχι μόνο στις διαφορετικές διαστάσεις της προσωπικής και της κοινοτικής ζωής, άλλά και σε ό,τι έχει σχέση με τη φύση, τον πολιτισμό και έν γένει την κοινωνική και πολιτική ζωή. Για τον λόγο αυτόν, οί διάφορες πολιτισμικές μορφές άνθεκτικότητας

προσεγγίστηκαν με άφετηρία κυρίως τις χριστιανικές θεολογικές ανθρωπολογικές θέσεις χωρίς, όμως, να αποκλείονται και οι θέσεις από άλλες θρησκείες.

Από τις 29 Μαΐου έως και την 1 Ιουνίου πραγματοποιήθηκαν έξι συνεδρίες και μία Στρογγυλή Τράπεζα διαθρησκειακού χαρακτήρος, με τίτλο: “Holy Places in Unholy Times”. Οι συνεδρίες είχαν ως θεματικούς άξονες: α) “Discerning Resilience in always new Circumstances”, β) “Resilience when bad things happen”, γ) “Care for Sources – Sources of Care”, δ) “Learning from Nature”, ε) “Learning from the Art” και στ) “Mission and Ecumenism stretched between desires to return and new ways forward”. Οι εργασίες φιλοξενήθηκαν στη Μονή Καρμελιτών Fortna, στην περιοχή Hradčanské, στο ιστορικό κέντρο της Πράγας.

Ενδεικτικώς αναφέρονται όρισμένες εισηγήσεις, όπως της Ivana Noble, Καθηγήτριας Οικουμενικής Θεολογίας της Protestant Theological Faculty του Charles University (Πράγα, Τσεχία) και υπεύθυνης του Charles University Centre of Excellence, με τίτλο: “What Does Not Kill You Makes You Stronger? Lev Gillet, André Scrima and Mother Maria Gysi on Different Forms of Resilience Underpinning Human Development”, του δρ. Pantelis Kalaitzidis, διευθυντού της Ακαδημίας Θεολογικών Σπουδών Βόλου, με θέμα: “Resilient Striving for Peace and Unholiness of Killing in Orthodox Interpretation of War”, της μοναχής Tereza Obolovitch, Καθηγήτριας και επικεφαλής του Τμήματος Ρωσικής και Βυζαντινής Φιλοσοφίας του Faculty of Philosophy του Pontifical University of John Paul II in Krakow (Πολωνία), με τίτλο: “Different Notions and Practices of

Care in Christian Mysticism according to Myra Lot Borodine”, της Paola Moretti, Αναπλ. Καθηγήτριας Λατινικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας στο Department of Literary Studies, Philology and Linguistics του Università degli Studi di Milano Statale (Ιταλία), με θέμα: “Relationship between People and Animals in Ambrose of Milan”, του Assaad Kattan, Καθηγητού Ὁρθόδοξης Θεολογίας και επικεφαλής της ἑδρας Ὁρθόδοξης Θεολογίας του Centre for Religious Studies του Universität Münster (Γερμανία), με τίτλο: “All Beauty Prepares Us to Receive the Imperishable City: Reflections on Art and Beauty in Orthodox Theology” και του Nazib Awad, Καθηγητού και επιστημονικού συνεργάτου του International Center for Comparative Theology and Social Issues (CTSI) του Universität Bonn (Γερμανία), με θέμα: “Resilience, Resistance and Belonging: Making Sense of Self-Perception in Relation to the Religious Other”.

ΙΟΥΝΙΟΣ

*“Nicaea and the Church
of the Third Millennium:
Towards Catholic-Orthodox Unity”*

Ἡ International Orthodox Theological Association (IOTA) και τὸ Ecumenicum – Institute for Ecumenical Studies τοῦ Pontifical University of St. Thomas Aquinas – Angelicum (Ρώμη, Ἰταλία) συνδιοργάνωσαν μεταξύ 4 καὶ 7 Ἰουνίου 2025 στὴ Ρώμη, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν Προώθηση τῆς Χριστιανικῆς Ἐνότητος, Διεθνὲς Συνέδριο με θέμα: “Nicaea and the Church of the Third Millennium: Towards Catholic-Orthodox Unity”. Ἀφορμὴ γιὰ τὴ θεματικὴ τοῦ

Συνεδρίου υπήρξε ἡ Σύνοδος τῆς Νίκαιας (325 μ.Χ.), μιᾶς ἱστορικᾶ θεμελιώδους συνθήκης γιὰ τὴν ἐνότητα Ὁρθόδοξης – Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ποὺ ἐγκαινίασε σὲ παγκόσμιο ἐπίπεδο ἕναν συνοδικὸ τρόπο ἀντιμετώπισης θεολογικῶν καὶ κανονικῶν ζητημάτων. Ἐχοντας ὡς ἀφετηρία τὸ Σύμβολο Πίστεως τῆς Νίκαιας ποὺ παρεῖχε ἕνα θεολογικὸ ὄραμα τοῦ τριαδικοῦ Θεοῦ, ἐνὸς ὁράματος ποὺ συνεχίζει νὰ καθοδηγεῖ τὴν κοινὴ πίστη τῶν χριστιανῶν καὶ εἰδικώτερα τῆς Ὁρθόδοξης καὶ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, τὸ συγκεκριμένο Συνέδριο ἐπικεντρώθηκε στὴ διατύπωση αὐτῆς τῆς κοινῆς πίστεως στὸν σύγχρονο κόσμο, μὲ σκοπὸ νὰ φέρει τὶς δύο Ἐκκλησίες ἐγγύτερα στὴν πλήρη κοινωνία, ἐνθαρρύνοντας ὄχι μόνο τὸν θεολογικὸ στοχασμὸ ἀλλὰ καὶ τὴν παγκόσμια κατανόηση.

Μὲ τὸν τρόπο αὐτό, τὸ Διεθνὲς Συνέδριο κινήθηκε σὲ τρεῖς βασικὲς ἐνότητες: α) “The Nicene Faith”, β) “Nicaea and Synodality” καὶ γ) “Date of Easter”. Πιὸ συγκεκριμένα ἡ πρώτη ἐνότητα ἀναπτύχθηκε στὶς συνεδρίες 1 ἕως 4, τῆς 5ης Ἰουνίου, καὶ εἶχε ὡς θεματικὲς ὑποενότητες: α) “The Divinity of Christ as the Foundation of Christian Unity”, β) “Nicaea: Trinitarian Faith and Christian Unity”, γ) “A Council Unanimously Received?”, δ.1) “Nicaea and Christology”, δ.2) “Nicaea and the Trinity”, δ.3) “The Nicene Creed and Church Unity”, δ.4) “Nicaea, Lex Orandi and Lex Credendi” καὶ δ.ε) “The Vienna Christological Formula: A Landmark for Ecumenical Dialogue”. Ἡ δεύτερη ἐνότητα ἐκτάθηκε στὶς συνεδρίες 5 ἕως 9, τῆς 6ης Ἰουνίου, μὲ τὶς παρακάτω θεματικὲς ὑποενότητες: ε) “Synodality in the Light of Nicaea”, στ) “Primacy in the Light of Nicaea”, ζ.1) “Nicaea and Synodality”, ζ.2) “Church Unity at Risk: Towards a Typology of Schisms”, ζ.3)

“Autocephaly: Evolution, Challenges, and Typologies”, ζ.4) “Rediscovering Nicaea in the Church Today”, ζ.5) “Right of Appeal to the Bishop of Rome”, η.1) “Nicaea and the Oriental Orthodox Traditions”, η.2) “Nicaea, Material Culture, and Iconography”, η.3) “Ascetical Theology and the Debate over Clerical Celibacy” καὶ η.4) “Contemporary Practices of Synodality”. Ἡ τρίτη καὶ τελευταία ἐνότητα καλύφθηκε στὶς συνεδρίες 9 ἕως 12, τῆς 7ης Ἰουνίου, ἀπὸ τὶς ἐξῆς θεματικὲς ὑποενότητες: θ) “Towards a Common Date of Easter”, ι.1) “Date of Easter”, ι.2) “Orthodox Synodality after the Council of Crete (2016)”, ι.3) “Liturgical Uses of the Creed”, ι.4) “Nicaea and Contemporary Practices”, ι.5) “Nicaea and Christian Unity”, ια.1) “The Significance of a Common Easter Celebration for Christian Unity”, ια.2) “Nicaea and Exegetical Issues”, ια.3) “Heresy, Unity, and Diversity”, ια.4) “Witness and Holiness”, ια.5) “Creeds, Councils and Unity: From Nicaea to the 21st Century” καὶ ιβ) “Where Do We Go from Here?”. Ἡ 12η συνεδρία ἦταν Στρογγυλὴ Τράπεζα στὴν ὁποία συμμετείχαν ὁ π. Hyacinthe Destivelle, Καθηγητῆς στὴν ἔδρα Οἰκουμενικῶν Σπουδῶν τοῦ Pontifical University of St. Thomas Aquinas – Angelicum (Ρώμη, Ἰταλία) καὶ διευθυντῆς τοῦ Institute for Ecumenical Studies τοῦ ἰδίου Πανεπιστημίου καὶ ὁ Paul Gavriluk, Καθηγ. στὴν ἔδρα Θεολογίας καὶ Φιλοσοφίας τοῦ Ἀκινάτη στὸ College of Arts and Sciences τοῦ Depart. of Theology τοῦ Univ. of St. Thomas (Ἀγ. Παῦλος, Μινεσότα, Η.Π.Α.) καὶ πρόεδρος τῆς International Orthodox Theological Association (IOTA). Ἐπιπλέον, ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι πρὶν ἀπὸ τὴν ἑναρξὴ τῶν ἐργασιῶν τῆς τέταρτης ἡμέρας (7η Ἰουνίου), οἱ συμμετέχοντες εἶχαν ἰδιωτικὴ

ἀκρόαση μὲ τὸν Πάπα Λέοντα XIV, ὁ ὁποῖος μεταξὺ ἄλλων ἐπεσήμανε ὅτι «ἡ ἐνότητα ποὺ ἐπιθυμοῦν οἱ χριστιανοὶ δὲν θὰ εἶναι πρωτίστως καρπὸς τῶν δικῶν μας προσπαθειῶν, οὔτε θὰ ὑλοποιηθεῖ μέσῳ ὁποιουδήποτε προκαθορισμένου μοντέλου ἢ σχεδίου. Ἀντίθετα, ἡ ἐνότητα θὰ εἶναι ἓνα δῶρο ποὺ λαμβάνεται “ὅπως θέλει ὁ Χριστὸς καὶ μὲ τὰ μέσα ποὺ θέλει”, μὲ τὴν ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος».

Ἡ τελετὴ ἑναρξῆς τῶν ἐργασιῶν τοῦ Διεθνoῦς Συνεδρίου πραγματοποιήθηκε στὶς 4 Ἰουνίου, στὴν Aula Magna τοῦ Pontifical University of St. Thomas Aquinas – Angelicum, στὴν πόλη τῆς Ρώμης. Σύντομους χαιρετισμοὺς ἀπηύθυναν ὁ π. Thomas Joseph White, Καθηγητῆς καὶ Rector Magnificus (πρύτανης) τοῦ Pontifical University of St. Thomas Aquinas, ὁ Paul Gavriluk καὶ ὁ π. Hyacinthe Destivelle. Οἱ κεντρικὲς διαλέξεις ἦταν τοῦ Καρδινάλιου Kurt Koch, προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν Προώθηση τῆς Χριστιανικῆς Ἐνότητος (Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία), μὲ τίτλο: “The 1700th Anniversary of the Council of Nicaea: An Ecumenical Opportunity and Challenge”, τοῦ Μητροπολίτου Πισιδίας Ἰωβ Getcha (Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο), μὲ θέμα: “Towards Unity in Faith: Nicaea and the Question of Restoring Ecclesial Unity Today” καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Rowan Williams (Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας), μὲ τίτλο: “Nicaea, the New Creation, and the Body of Christ”.

Τὶς ἐπόμενες ἡμέρες, ἀπὸ τὶς 5 ἕως καὶ τὶς 7 Ἰουνίου, ἔλαβαν χώρα στὶς Aula Magna, Aula 2, Aula 3, Aula 5, Aula 7 καὶ Aula 8 οἱ κύριες καὶ παράλληλες συνεδρίες, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία ἦταν Στρογγυλὴ Τράπεζα, μὲ τὶς εἰσηγήσεις διακεκριμένων καθηγητῶν καὶ ἐρευνητῶν ἀπὸ ὅλο τὸν κόσμο μὲ στόχο τὴ διεπι-

στημονικὴ προσέγγιση τῶν τιθέμενων ζητημάτων. Ἐνδεικτικὰ, μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν/ὁμιλητριῶν συμμετεῖχαν καὶ μέλη διμερῶν κινήσεων καὶ οἰκουμενικῶν ὁργανισμῶν, ὅπως τῆς Joint International Commission for Theological Dialogue Between the Catholic Church and the Orthodox Church, τῆς Joint International Commission for Theological Dialogue Between the Catholic Church and the Oriental Churches, τοῦ Conference of European Churches (Βρυξέλλες, Βέλγιο), τοῦ Huffington Ecumenical Institute τοῦ Loyola Marymount University (Λὸς Ἀντζελες, Καλιφόρνια, Η.Π.Α.), τοῦ Pro Oriente Foundation (Βιέννη, Αὐστρία), τοῦ St Irenaeus Joint Orthodox-Catholic Working Group, τῆς Society for the Law of the Eastern Churches καὶ τοῦ Center for Ecumenical, Missiological and Environmental Studies (Θεσσαλονίκη, Ἑλλάδα).

Ἀπὸ τὶς εἰσηγήσεις ποὺ παρουσιάσθηκαν ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται αὐτὲς τοῦ Ἐπισκόπου Κυρίλλου, τῆς Coptic Orthodox Diocese of Los Angeles, Southern California, and Hawaii, Καθηγ. Πατερικῆς καὶ Δογματικῆς Διδασκαλίας τοῦ St. Athanasius and St. Cyril Coptic Orthodox Theological School (Νιού-πορτ Μπίτς, Καλιφόρνια, Η.Π.Α.) καὶ κοσμήτορα τῆς ιδίας Σχολῆς, μὲ τίτλο: “The Apostolic Tradition and the Mystery of Salvation in the Council of Nicaea”, τοῦ Cyril Hovorun, Καθηγητοῦ Ἐκκλησιολογίας, Διεθνῶν Σχέσεων καὶ Οἰκουμενισμοῦ τοῦ Sankt Ignatios College (Στοκχόλμη, Σουηδία), μὲ θέμα: “Nicaea and Its Relevance to Orthodox-Catholic Relations”, τοῦ Γεωργίου Σταυρόπουλου, Ἀναπλ. Καθηγ. Πατρολογίας τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., μὲ τίτλο: “The Topical Importance of the Consubstantiality of the Son”, τῆς

Myriam Wijlens, Καθηγήτριας Κανονικοῦ Δικαίου τῆς Faculty of Catholic Theology τοῦ University of Erfurt (Γερμανία), μὲ τίτλο: “The 2021-2024 Synod on Synodality in the Roman Catholic Church: Achievements – Opportunities – Challenges”, τοῦ Μητρ. Κρήνης Κυρίλλου Κατερέλου (Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο), μὲ θέμα: “Appeal to the Bishop of Rome and Synodality: An Orthodox Perspective”, τοῦ Václav Ježek, Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Department of Church History and Byzantine Studies τῆς Faculty of Orthodox Theology τοῦ University of Presov (Σλοβακία), μὲ τίτλο: “Unity in Disunity: Experimental Synodality and Practical Primacy in the Orthodox Church in Central Europe within the Context of the Ecclesiological Spirit of Nicaea”, τοῦ π. Francesco Braschi, Καθηγητοῦ καὶ ἱσόβιου ἐταίρου τῆς Venerable Ambrosian Library (Μιλάνο, Ἰταλία), μὲ θέμα: “Ambrose, *Lettera extra collectionem* 13 (Maurists 23)” καὶ τοῦ π. Αὐγουστίνου Μπαῖραχτάρη, Ἀναπλ. Καθηγ. Ὁρθόδοξης Θεολογίας & Οἰκουμενικοῦ Διαλόγου τῆς Πατριαρχικῆς Ἀνώτατης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκαδημίας Κρήτης καὶ μέλους τοῦ Center for Ecumenical, Missiological and Environmental Studies (CEMES, Θεσσαλονίκη), μὲ τίτλο: “The Council of Crete and Christian Unity”.

«1700 χρόνια ἀπὸ τὴν πραγματοποίηση
τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου
τῆς Νίκαιας (325 μ.Χ.)»

Ἡ Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Κύπρου (Ἐκκλησία τῆς Κύπρου), στὸ πλαίσιο τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν 1700 χρόνων ἀπὸ τὴν Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο, διοργάνωσε στὶς 12 Ἰουνίου 2025 στὸν Στρόβολο Θεολογικὸ Σεμινάριο μὲ θέμα: «1700 χρόνια ἀπὸ

τὴν πραγματοποίηση τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῆς Νίκαιας (325 μ.Χ.)». Τὸ Σεμινάριο φιλοξενήθηκε στὸν Ἱ.Ν. τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας στὸν Στρόβολο στὴν πόλη τῆς Λευκωσίας (Κύπρος).

Ἡ τελετὴ ἔναρξης τῶν ἐργασιῶν πραγματοποιήθηκε ἀπὸ τὴν Α.Μ. τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου κ. Γεώργιο καὶ ἀπὸ τὴν Ἀθηνᾶ Μιχαηλίδου, Ὑπουργὸ Παιδείας, Ἀθλητισμοῦ καὶ Νεολαίας ποὺ ἀπηύθυνε σύντομο χαιρετισμό.

Τὸ Σεμινάριο καλύφθηκε ἀπὸ τὶς εἰσηγήσεις τριῶν ὁμιλητῶν: τοῦ πρωτοπρ. Χρήστου Φιλιώτη, Ἀναπληρωτοῦ Καθηγητοῦ Τμήμ. Κοινωνικῆς Θεολογίας & Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τοῦ Α.Π.Θ., μὲ τίτλο: «Ἱστοριοδογματικὴ θεώρηση τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου», τοῦ Μητρ. Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμου (Σαββάτου), Καθηγητοῦ τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν μὲ θέμα: «Οἱ περὶ τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα ἀποφάσεις τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου» καὶ τοῦ Σταύρου Γιαγκάζογλου, Ἀναπληρωτοῦ Καθηγητοῦ τοῦ ἰδίου Τμήματος, μὲ τίτλο: «Δόγμα, ἀλήθεια καὶ ζωὴ στὴ διδασκαλία τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας».

«Θρησκευτικὸς Φονταμενταλισμός:
Γένεση καὶ Ἐξέλιξη ἐνὸς φαινομένου»

Τὸ Διεθνὲς Παρατηρητήριο Θρησκευτικοῦ Φονταμενταλισμοῦ (Δ.Π.Θ.Φ.), ποὺ τελεῖ ὑπὸ τὴν πνευματικὴ ἐποπτεία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀλεξανδρουπόλεως, διοργάνωσε μεταξὺ 13 καὶ 14 Ἰουνίου 2025, μὲ τὴν ὑποστήριξη τῆς Περιφέρειας Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης καὶ τοῦ Δήμου Ἀλεξανδρούπολης, στὴν Ἀλεξανδρούπολη, Διεθνὲς Συνέδριο μὲ θέμα: «Θρησκευτικὸς Φονταμενταλισμός:

Γένεση καὶ Ἐξέλιξη ἑνὸς φαινομένου». Ἀφορμὴ γιὰ τὴ σύγκληση τοῦ συγκεκριμένου Συνεδρίου ἀποτέλεσε ἡ πολυδιάστατη ὄψη τοῦ θρησκευτικοῦ φονταμενταλισμοῦ, ἑνὸς πολυσύνθετου καὶ ἐπίκαιρου φαινομένου, ποὺ ἐνδρεύει ὡς ἀπειλὴ γιὰ τὴ δημοκρατικὴ συνύπαρξη διαφορετικῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων ποὺ διαβιοῦν στὴ Νοτιοανατολικὴ Εὐρώπῃ καὶ ἐπηρεάζει μὲ ποικίλους τρόπους τὴν ἔννοια τῆς θρησκευτικῆς ἑτερότητας στὸν Ὀρθόδοξο κόσμο.

Ἡ τελετὴ ἑναρξῆς τοῦ διήμερου Διεθνoῦς Συνεδρίου πραγματοποιήθηκε στὶς 13 Ἰουνίου στὸ Πνευματικὸ Κέντρο τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἀλεξανδρουπόλεως. Σύντομους χαιρετισμοὺς ἀπηύθυναν ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος, ἡ Α.Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, ὁ ὑφυπουργὸς Παιδείας, Θρησκευμάτων & Ἀθλητισμοῦ κ. Νικόλαος Παπαϊωάννου, ὁ γεν. γραμματέας τοῦ ἰδίου Ὑπουργείου κ. Γιώργος Καλαντζῆς, ὁ περιφερειάρχης Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης κ. Χριστόδουλος Τοψίδης καὶ ὁ δήμαρχος Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Γιάννης Ζαμπουκής. Ἀκολούθως, ὁ Μητρ. Ἀλεξανδρουπόλεως, Τραϊανουπόλεως καὶ Σαμοθράκης κ. Ἀνθιμος (Κουκουρίδης), ὡς πρόεδρος τοῦ Δ.Π.Θ.Φ., κήρυξε τὴν ἑναρξὴ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου διευκρινίζοντας μεταξὺ ἄλλων ὅτι «ἡ ἴδρυση τοῦ Ἰδρύματος δὲν ἀποτελεῖ ἀπόπειρα ἀστυνόμευσης τῆς πνευματικότητος τῆς κοινωνίας ἀλλὰ μέρος τῆς προσπάθειας ἀντίστασης τῶν τοπικῶν μητροπόλεων σὲ φαινόμενα θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ καὶ κυρίως, οὐσιαστικὴ ἀνταπόκριση στὴν εὐαγγελικὴ ἐπιταγὴ τῆς ἀγάπης μέσῳ τοῦ ὑγιoῦς προβληματισμοῦ, τῆς συμπερίληψης καὶ τοῦ διαλόγου».

Ἐν συνεχείᾳ, ὁ Καθηγητὴς Δογματικῆς καὶ Συμβολικῆς Θεολογίας τοῦ Τμήματος

Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ. καὶ διευθυντῆς τοῦ Δ.Π.Θ.Φ. Χρυσόστομος Σταμούλης ἔδωσε τὴν κεντρικὴ διάλεξη μὲ θέμα: «Θρησκευτικὸς φονταμενταλισμός. Γένεση καὶ ἐξέλιξη ἑνὸς φαινομένου». Ἀκολούθησε μία συνεδρία μὲ θεματικὸ ἄξονα: «Γένεση καὶ μετασχηματισμοὶ τοῦ θρησκευτικοῦ φονταμενταλισμοῦ».

Στὶς 14 Ἰουνίου πραγματοποιήθηκαν πέντε συνεδρίες μὲ θεματικοὺς ἄξονες: α) «Ἐξέλιξη καὶ Παρόν (Ι)», β) «Ἐξέλιξη καὶ Παρόν (ΙΙ)» γ) «Θρησκευτικὸς Φονταμενταλισμὸς καὶ Δημόσιος Χῶρος», δ) «Νέα Φονταμενταλιστικὰ Κινήματα & Λαϊκισμός» καὶ ε) «Τέχνη καὶ Θρησκευτικὸς Φονταμενταλισμός», καθὼς καὶ μία Στρογγυλὴ Τράπεζα μὲ τίτλο «Θρησκευτικὸς Φονταμενταλισμὸς καὶ Δημόσια Πλατεῖα», ὑπὸ τὸν συντονισμὸ τοῦ Δημοσθένη Δούκα, οἰκονομολόγου-δημοσιογράφου. Σὲ αὐτὴ συμμετεῖχαν ὁ Σεβ. Μητρ. Ἀλεξανδρουπόλεως, Τραϊανουπόλεως καὶ Σαμοθράκης κ. Ἀνθιμος (Κουκουρίδης), ὁ Σαμουὴλ Ναχμίας, ἐπίτ. πρόξενος τῆς Ἰσπανίας στὴ Θεσσαλονίκη, ὁ Νικόλας Πρεβελάκης, Ἀναπλ. Λέκτορας Κοινωνικῶν Σπουδῶν τοῦ Τμήμ. The Committee on Degrees in Social Studies τοῦ Faculty of Arts & Sciences τοῦ Harvard Univ. (Κέμπριτζ, Μασαχουσέτη, Η.Π.Α.) καὶ ἀναπληρωτῆς διευθυντῆς τοῦ Harvard University's Center for Hellenic Studies, ὁ σοφολ. τοποτηρητῆς Μουφτῆς Κομοτηνῆς κ. Τζιχάντ Χαλὴλ καὶ ὁ δημοσιογράφος Σταῦρος Τζίμας.

Ἀπὸ τίς εἰσηγήσεις ποὺ παρουσιάσθηκαν ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται αὐτὲς τοῦ Βασίλειου Κουκουσᾶ, Καθηγητοῦ Πηγῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τοῦ Τμήμ. Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τοῦ Α.Π.Θ. καὶ Προέδρου τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν Βενετίας, μὲ τίτλο: «Φονταμενταλισμὸς καὶ ἔθνο-

φυλετισμὸς στὶς ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες καὶ ἰδιαίτερα στὴ διασπορά», τοῦ Χρήστου Τσιρώνη, Καθηγ. Κοινωνικῆς Θεωρίας τοῦ Σύγχρονου Πολιτισμοῦ & τοῦ Χριστιανισμοῦ τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ., μὲ θέμα: «Ὁ Φονταμενταλισμὸς στὸ Διαδίκτυο: Ἡ Προσέγγιση τῆς Κοινωνιολογίας τοῦ Χριστιανισμοῦ», τοῦ Dalibor Đukić, Ἀναπλ. Καθηγ. Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου τοῦ Department of Legal History τοῦ Faculty of Law τοῦ University of Belgrade (Βελιγράδι, Σερβία), μὲ τίτλο: «Θρησκευτικὸς φονταμενταλισμὸς στὰ δυτικὰ Βαλκάνια», τοῦ Ὁσμὰν Χαμζά,

σοφολ. τοποτηρητῇ Μουφτῇ Διδυμοτείχου, μὲ θέμα: «Ἡ Εἰρήνη στὸ Ἰσλάμ», τῆς Σταυρούλας Κοσκινᾶ, ὑποφ. δρ. τοῦ Τμήμ. Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Α.Π.Θ. καὶ ἐπιστημονικῆς συνεργάτιδος τοῦ ἰδίου Τμήματος, μὲ τίτλο: «Τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἢ ἡ φωνὴ τοῦ λαοῦ; Θρησκευτικὸς Φονταμενταλισμὸς καὶ Λαϊκισμός» καὶ τοῦ Παναγιώτη Θωμᾶ, θεολόγου καὶ ἐκπαιδευτοῦ τοῦ Παιδαγωγικοῦ Ἰνστιτούτου Κύπρου, μὲ θέμα: «Ἀφουγκραζόμενοι τὴν ἀλήθεια “τῶν πολλῶν ἀναπνοῶν”. Ἡ λογοτεχνία καὶ ἡ διδασκαλία τῆς ὡς ἀντίδοτο στὸν θρησκευτικὸ φονταμενταλισμό».